

תורה האור החיים הקדוש

האזינו-שובה |
יום כיפור תשפ"ז

פניני חסידות

על פי דברי רבינו

הדורות האחרונים הולכים בדרך עקש

שחת לו לא בניו מומם דור עקש ופתלתל. (בבא, ה).

דור עקש ופתלתל וגומר, שאם יהיה 'עקש' לבד, דברי התורה תשים המעקשים למישור, ומי גרם לזה שנשחת, היותו 'עקש ופתלתל', פירוש, מתחזק בעקשותו. כאשר עיניו רואות בדורות הללו מיני אפיקורסות דרך עקש, וכשאדם מישור עקשותיהם הם מתחזקים באורחות עקשים קשים, וזה אובדן מולדת בית.

ממה שכתב רבינו 'אשר עיניו רואות בדורות הללו מיני אפיקורסות דרך עקש', דקדק הגה"ק מבוטשאש [כמוכא בשמו בספר 'ברכת אברהם' דף ז, ב] שענין זה של נטיה מדרך הישר וההליכה בדרך עקשות שייך במיוחד בדורות האחרונים.

ופירש זאת על פי מה שמוציאים שדורות הללו נקראים בלשון המשנה (סוטה מט, ב) 'עקבתא דמשיחא', וכן אמר דוד המלך בתהלים (פט, ג) 'אשר חרפו עקבות משיחך', ופירוש הלשון 'עקב' היא כמו שאמרו חז"ל (חגיגה יב, א) שאדם הראשון היה קומה שלימה גבוה מן הארץ ועד לרקיע מהלך ת"ק שנה, ונתלו בו הנשמות של כל הדורות הבאים מראשו ועד רגליו, וכאשר חטא האדם בעץ הדעת נתקלקלו ונפגמו כל הנשמות שהיו תלויות בו, ועל כן בכל דור ודור מביא הקב"ה לעולם שוב את הנשמות שנפגמו - כדי שיתבררו ויתוקנו - כפי סדר חשיבותם מן הראש עד העקב, ונמצא שבדורות האחרונים נבראו הנשמות התלויות בעקב, ועל כן נקראים דורות הללו 'עקבתא דמשיחא'.

ולאור זה מבואר מה שכתב רבינו שבדורות האחרונים הולכים בדרך עקש, שכן כפי הרגל עשויה בצורה עקומה ונטויה, וכמו כן הנשמות של הדורות האחרונים אשר היו תלויות בעקבו של אדם הראשון הריהם עקומים בבחינת 'דור עקש ופתלתל'.

ועל פי זה פירש הטעם שבדורות הראשונים היו מסתפקים במועט, ואילו עכשיו ככל שנתאחרו הדורות רבה ההוצאה על פרנסה ומלבושים, משום שהשי"ת מרחם עלינו כרחם אב על בנים ורוצה בתקנתנו שלא נשאר עקשים ועקומים, ומכיון שבקשת הממון בעבור הוצאות הפרנסה הוא עקשות, כלשון הכתוב 'האלקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים', הרי שבקשת חשבונות רבים הוא היפך הישר, על כן הרבה עלינו השי"ת את הוצאות הפרנסה, שעל ידי שנהיה טרודים בדאגות המחיה נצא בזה ידי חובת העקשות, וממילא נשאר ישרים בעיני תורה ועבודה.

פניני אור החיים

בש"ס בצלאר - לע"נ
הרה"ח רבי עשה שמואל
ב"ר בצלאר ז"ל

רבינו הקדוש מזהיר ומעורר שצריכים לומר כל הפיוטים והתחינות ולא לדלג עליהם, וכלשון קדשו:

"ראיתי להוכיח לחזק המנהג שנהגו לומר הרבה פזמונים ותחינות ביום התענית וביום ראש השנה ויום הכפורים בתוך שמונה עשרה כפי סדר הנוגע לכל אחד, כי כן נתנו רשות רבותינו להוסיף כפי מה שירצו, ודלא כמנהגים להשמיט הפזמונים ביום - יום הכפורים מתוך התפילה, כי מנהג אבותינו תורה וכן ראוי להניח הסדר שכתוב במוחזורים".

(חפץ ה' מסכת ברכות יא, א)

גם צדיקים מוכרחים לבוא לידי חטא קטן, כדי שיוכלו לקיים מצות עשה ד'תשובה', ואם לא עבר על אחד מהמצוות לא יוכל לעשות תשובה. ולכן משמים מסובבים לצדיק חטא ופגם אחד כדי שיוכל לשוב בתשובה. ומרומז בפסוק "כִּי אָדָם אֵין צָדִיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחְטָא", שהרי אמרו חכמינו, מי שקיים כל התרי"ג מצוות הוא נקרא 'טוב', וזהו הפירוש "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב" - שיוכל לקיים כל התרי"ג מצוות ויהיה נקרא טוב, "ולא יחטא" - שהרי כדי שיוכל לשוב בתשובה הוא חייב לחטוא.

(מאור החיים, עמוד ל)

אמרו חכמינו שדוד המלך לא היה ראוי להגיע לידי המעשה עם 'בת שבע' רק בשביל ללמדנו שמועיל תשובה. ומקשה רבינו, שהרי מפורש בתנ"ך כמה פעמים שהשם יתברך ידו פשוטה לקבל שבים כמו שכתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים, ומה היה צריך למעשה דוד המלך להראות לנו כח התשובה, אחר שכבר מפורש בתורה.

ומתוך, שמפסקי התורה והנביאים למדנו רק שהתשובה היא תיקון ורפואה לעוונותינו, אבל לא למדנו שיש בה כח כל כך להיכנס בשערים אשר אמרו חז"ל שלא יכנסו לתוכן רק צדיקים גמורים שלא פגמו וחטאו מעולם, וממעשה דוד המלך שזכה שלמה בנו להכניס הארון לקדשי הקדשים בזכותו, למדנו שעל ידי תשובה נעקר החטא כאילו לא חטא מעולם.

ובפרשת בהר כותב רבינו, כי האדם שחטא וחזר בתשובה, מתעלה לדרגה גבוהה, יותר ממה שהיה לפני החטא, ולכן אמרו חכמינו 'במקום שעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד', כי 'בעל תשובה' מגיע למקום גבוה יותר מ'צדיק' שלא חטא מעולם, כי זוהי סגולת התשובה להעלות ולזכות את האדם ביותר.

וכלשון קדשו של רבינו: "אין לך דבר המעמיד לרוח החיוני במקום גבוה כתשובה".

(מאור החיים, עמוד כ; ועי' אור החיים פרשת בהר כה, כה)

החיבור שלך לרבינו 'אור החיים' הקדוש זי"ע והפצת תורתו הקדושה

- שיעורים יומיים קצרים וברורים בספה"ק אור החיים באידיש ובעברית
- הדפסת וחלוקת ספרי האור החיים הקדוש המסוגלים לשמירה והצלחה
- תפילות והזכרת שמות בציון רבינו הקדוש ע"י ראש המכון בכל שבוע
- הוצאת והפצת גיליון שבועי במשנת רבינו הקדוש לזיכוי הרבים
- כולל להוראה "כנסת ישראל", כשמו ובדרכו של ישיבת רבינו הקדוש
- כולל "ליל שישי" ללימוד ספה"ק "אור החיים" על הפרשה

לפרטים והשתתפות במפעלות הקדוש בקו מורשת אור החיים: 0733713620

בס"ד אנו נמצאים בשלבי עריכת
פרויקט ענק על ספה"ק "אור החיים"
עם הרבה גילויים והוספות נפלאים.

מי שיש בידו איזו הערה, הוספה, קושיא וכד' בדברי רבינו, מתבקש
לשלוח אלינו לזיכוי הרבים, ויפורסמו בעלון ובספר, לפי הענין.

פרטי המכון
כתובת: סוקולוב 9 כניסה ב' ב"ב | פקס: 03-5796398
מייל: torat6398@gmail.com

כהן שאינו מתענה אם יכול לעשות עבודת יום כיפור

כחו וצריך לאכול אוכל, ע"כ. ומשמע שאף אם הוצרך לאכול הוא ממשיך בשליחותו. ויותר מזה כתב באור שמח (שם): פשטיות דברי רבינו דהותרה לו לאכול אף אם אינו מסוכן, רק שלא יוכל להביאו לעזאזל, נדחה מפני זה עניו דיוהכ"פ, וכמו שהותרה לו שבת וטומאה, ע"כ. וכן מבואר בקרית ספר (שם) שכתב: ואם כשל כחו בדרך וצריך לאכול אוכל, דכיון דכתיב "ושלח ביד איש עתי המדברה" אם כשל כחו ולא יוכל לשלחו מעכב כפרתו של ישראל, הילכך דחי עינוי יום הכיפורים, ע"כ. וראה שם עוד בשאר הנו"כ.

ושם בכל"ח כתב דמאיש עתי אין ראייה, דשם א"א באדם אחר, אבל הכה"ג שמתקנין אחר תחתיו דילמא אסור. ומשמע ג"כ שהבין הכלי חמדה דההיתר שם בשעיר המשתלח לא מיירי בפקו"נ רק שהותר שיהיה לו כח לילך.

אולם בתוס' ישנים יומא (סז, א) [נדפס בדף סח, א] ד"ה לא נצרך (אדם) נסתפקו בזה, וכתבו דאפילו אם נאמר דשעיר אינו דוחה עינוי כשבת וטומאה, מ"מ איירי במסוכן ע"ש. הרי שלא ברור שהותר בשביל העבודה, וא"כ אין ראייה כלל לענין כה"ג. וע"ע ברש"י יומא (פא, א) על מה שאמרו בגמ' שם עינוי לא הותר מכללו, שהעיר דהא הותר לאיש עתי, ומשמע דנקט לעיקר דמשום העבודה הותר.

אלא דהכלי חמדה שם, דוחה לומר, שהכהן גדול ביוה"כ היה צריך להיות כמלאכי השרת בלא אכילה ושתייה ובלא"ה לא היה כשר לעבודה. וכ"כ בתשובות והנהגות (ח"ה סי' קצ"ח).

עם האמור יתכן לבאר עוד בדברי רבינו שהיה הו"א שלא יצטרך הכהן גדול להתענות 'שבמקום עינוי היא עבודתו', דהו"א שבמקום חולשה המעכבת מהעבודה יוכל לאכול, וע"ז קמ"ל קרא דאסור לו לאכול כדי לעבוד העבודה.

ומאידך גיסא י"ל בהיפוך, דאפילו את"ל שעבדו אז עבודת יוה"כ אע"פ שלא צמו, מכל מקום י"ל דבעלמא האוכל ביוה"כ אינו כשר לעבודה, ושאיני הכא כיון שבשנה ההיא לא היה מצוה כלל לצום, הרי זה כאילו צמו אם היו חייבים.

כע"ז כתב במכתבי תורה לכ"ק ה'אמרי אמת' זצ"ל (סי' ג', מכתב לבעל הפסקי תשובה), שמה שלא עשו אז יוהכ"פ, בודאי היה ע"פ נביא מוחזק, דמטעם הק"ו לבדו לא היו מתירים לאכול, דהא אית ליה פירכא כמבואר בגמ' שם.

וכ"כ הרלב"ג (מלכים א' ח, סה) שזה היה הוראת שעה ע"י נביאים שהיו שם. ולכן אפילו אם בעלמא האוכל ביוה"כ אינו כשר לעבודה, הכא כיון שעל פי נביא מוחזק לא היו חייבים לצום, שפיר היה הכה"ג כשר לעבודה, דדמי לצמו אם היו חייבים (הו"ד בספר דף על הדף).

**וְהִיטָה לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי
בְּעֶשְׂרֵי לַחֲדָשׁ תַּעֲנוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם (ויקרא טז, כט).**

כתב רבינו: לבל תטעה לומר כי מצות הכהנים ביום הכיפורים הוא דבור ראשון שצוה ה' בתחלת הפרשה לבד, ומצות ישרא'ל היא הענוי שכן רשם בדת ה', גם השכל יסכים לזה שהכהנים פטורים מהענוי. או הפך הגדול מיהא במקום ענויו היא עבודתו, וגם משה תבוא הסבא לדון עליו כי אינו צריך ענוי, ומה גם לאשר קדם לנו כי נצדק גופו ודמי לבר אלהיו מלאכה ה' אין צורך בענוי, אשר על פן צוה ה' ואמר "וְהִיטָה לָכֶם", פרוש, מדבר עם משה ואהרן שגם הם בכלל הענוי.

רבינו ביאר לשון הכתוב "והיטה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם", שמשמעות תיבת "לכם" היא למשה ואהרן שעמם היה מדבר, שה' דבר עם משה שידבר אל אהרן, וביאר, שהוצרך להזכירם בייחוד במצוה זו, לבל תטעה לומר כי העינוי הוא מצות ישראל ולא הכהנים, שגם השכל יסכים לזה שהכהנים פטורים מהענוי.

בפסקי תשובה (ח"א סי' ק"ב בהג"ה) כתב וז"ל: אחד שהוכרח לאכול ביוה"כ ע"פ רופאים, האם מותר לו להיות ש"ץ ביוה"כ. וכן בכהן גדול שהוכרח לאכול האם כשר לעבודת יוה"כ.

והנה מדברי רבינו משמע לכאורה דיכול לעשות העבודה, שהרי מבואר בדבריו שאין עבודת יוה"כ תלויה בחיוב עינוי, ולולא שהיה רבוי מיוחד, היינו אומרים שכל הכהנים אינם צריכים להתענות, וכן הכהן גדול עצמו לא היה צריך.

ובכלי חמדה (פר' קרח עמ' 154) כתב להסתפק, אם נחלש כוחו של הכהן גדול, באופן שאם יעשה העבודה מוכרח הוא לאכול ואם יניח מעבודתו לא יצטרך לאכול, האם דוחה את יוה"כ באכילתו כמו במשלח את השעיר, או כיון דמתקנין כהן גדול אחר תחתיו עושה כהן גדול האחר עבודת יוה"כ. עכ"ז.

לכאורה היה נראה מדבריו שעכ"פ פשוט שאף שאינו צם, כשר הוא לעשות את עבודת היום, ולא נסתפק רק אם עבודת יוה"כ דוחה את חיוב העינוי. אבל בתשובתו שנדמ"ח בכלי חמדה על המועדים (יוהכ"פ סי' ס"ו) ביאר שגם זה בכלל הספק, ואין ללמוד ק"ו משעיר המשתלח.

[כמבואר ברמב"ם (הל' עבודת יום הכיפורים פ"ג ה"ז), שכתב: ואחר כך משלח את השעיר החי ביד איש המוכן להוליכו למדבר וכו' אם כשל

"פלאי החיים"

חידות נפלאות בעניניו של האור החיים הקדוש

יגדל יד יד העשפניג
הרה"ג דוד מנחם שווארץ שליט"א,
ע"ס יד העשפניג, וי"ר עב"ד פלאי התורה

להזמנת דרשות מהמשייע שליט"א: 0527156981

חידו' א'

אין יתכן, אדם שמחשיבים אותו כבהמה, ועל ידי כך ניצלו חייו, אבל אם היו מחשיבים אותו כאדם היה נענש במיתה רח"ל, וזה מוסר השכל גדול על עבודת התשובה?

מקור לתשובה: אור החיים הק' פרשת שמני עה"פ ויקרא אהרן על המזבח.

חידו' ב'

היכן נרמז בשם חודש 'תשרי' שזה זמן של דין הגדול, והיכן נרמז בשם זה שהקדוש ברוך הוא משתף בחודש זה גם מידת הרחמים?

מקור לתשובה: אור החיים הק' פרשת בראשית עה"פ בראשית ברא אלוקים וכו', אות י"א.

בין כל המשיבים תשובה נכונה לאחת החידות, בפקס 15388556981 או בדוא"ל מכון 'מבאר הפלאות' q222678q@gmail.com יוגרל:

2 זכויות בסך 100 ₪

2 זכויות בסך 50 ₪

2 זכויות על סט "כל הכתוב לחיים"
מספרי המכון למורשת אור החיים הקדוש.

שימו לב: על כל תשובה נוספת נכנסים להגרלה פעם נוסף.

הודעה משמחת - כדי להוסיף את המשיבים לחידות במשנתו של האור החיים הקדוש, יתקיים "כל שבוע" הגרלה נפרדת על:

2 זכויות בסך 100 ₪. + 2 זכויות בסך 50 ₪. + 2 זכויות על סט מפואר מספרי המכון למורשת אור החיים הקדוש.

נא לכתוב את התשובות בכתב ברור וקריא, ולציין שם, וכתובת מגורים, ומספר טלפון לחזרה.

התשובות ושמות הזוכים של החידות לכל חודש תשרי, יתפרסם בס"ד בחודש חשוון הבעל"ט.

הוצאת ספריו וכתביו הק' ומפעלים להפצת תורתו

בס"ד אנו נמצאים בשלבי עריכת פרויקט ענק על ספה"ק "אור החיים"
עם הרבה גילויים והוספות נפלאים.

מי שיש בידו איזו הערה, הוספה, קושיא וכדו' בדברי רבינו, מתבקש לשלוח אלינו לזיכוי הרבים, ויפורסמו בעלון ובספר, לפי הענין.

פרטי המכון
כתובת: סוקולוב 9 כניסה ב' ב"ב
פקס: 03-5796398
מייל: torat6398@gmail.com

שער התורה

פרק ב • אין סגולה כתורה כח ומעלת התורה וסגולתה

פרנסתו, נכסיו מצליחין, ורואה ברכה בפרי עמלו (ה),
ואם רואה שיש מחסור במזונות, הרי זה סימן שאין
עוסק בתורה, כי כאשר לומדים תורה, בודאי אין חסר
מאום (ו).

העוסק בתורה זוכה לבנים וכל הטובות שבעולם:
ד. העוסק בתורה זוכה גם להיפקד בבנים ובנות (ז), ועל
כולם, התורה כוללת את כל הטובות שבעולם (ח).

♦ בשמחה תמיד ♦

התורה מביא את האדם לידי שמחה:
ה. התורה הקדושה משמחת את לב האדם, והעוסק
בתורה הוא מלא שמחה תמיד (ט).

הקב"ה שמה כשבני ישראל לומדים תורה:
ו. ולא רק האדם העוסק בתורה, אלא הקב"ה בכבודו
ובעצמו מלא שמחה כביכול, על כך שבני ישראל
עוסקים בתורה, וכשהקב"ה בשמחה, נשפע מזה
שמחה וששון לכל באי העולם (י).

מקור השפע

(א) 'אור החיים' (בראשית א, א): 'עוד תתפרש בראשית... ואהיה אצלו אמון, ודרשו
ז"ל אל תקרי אמון, אלא אמון... הודיע במה בראה, ואמר בתורה בראה, כי היא
האמן, ולפי זה גדלה מעלת בעליה שזוכים בכל'.
(ב) 'אור החיים' (בראשית א, א): 'ודרך רמז רז"ל דרשו תבת בראשית, שיכון ברוך
הוא לומר בשביל תורה שנקראת ראשית... ומעתה מי שזכה בתורה זכה בכל
העולם, ומי שלא זכה בתורה, אין לו להנות מן העולם...'.
(ג) 'אור החיים' (שמות יד, כו): 'אכן תנאי זה הוא בכלל התנאים שהתנה ה' על כל
מעשה בראשית, להיות כפופים לתורה ועמליה, ולעשות כל אשר יגזרו עליהם,
וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ברוך הוא...'.
(ד) 'אור החיים' (ויקרא כו, ג): 'ועשיתם אתם, על דרך אמרו (ישעיה ס"ו) כי כאשר
השמים החדשים וגו', אשר אני עשה עשיתי לא נאמר, אלא עושה, מלמד שעל
ידי עסק התורה והמצוות, נבראים שמים חדשים'. ומקור הדברים בזה"ק (ח"א,
הקדמה ד).
(ה) 'אור החיים' (דברים כח, א): '...כל העוסק בתלמוד תורה נכסיו מצליחים. וכן

♦ כל העולם כולו ♦

הלומד תורה הוא זוכה בכל העולם:
א. הקב"ה ברא את כל העולם כולו על ידי התורה,
וכל מטרת הבריאה היא בשביל התורה (א), ולכן רק מי
שזוכה ללמוד תורה, העולם שייך לו, זוכה בכל העולם
כולו, ורשאי ליהנות ממנה (ב).

הבריאה כולה כפופה לעמלי התורה:
ב. תנאי התנה הקב"ה על כל מעשי בראשית, שיהיו
כפופים לעמלי התורה, וכל הבריאה צריכה לעשות
ככל אשר יגזרו עליהם לומדי התורה, ולכן העוסק
בתורה יכול לשנות את טבע הבריאה, ולעשות אותות
ומופתים (ג) [א], וגם בידם לברוא עולמות חדשים
ושמים חדשים (ד).

♦ בני חיי ומיזוני ♦

העוסק בתורה יש לו מזונות ופרנסה:
ג. כל העוסק בתלמוד תורה, הקב"ה מכין לו כדי

צינור השפע

הצדיקים, ובדבריו אמר, שלעתים רחוקות מקבל האדם ואפילו הצדיק ביותר, נשמה חדשה
לגמרי, אולם רוב האנשים שבעולם מקבלים נשמות שכבר היו כאן בעולם. וכאן מנה:
הבעש"ט זי"ע היתה לו נשמה של רבי סעדיה גאון, לדבי סעדיה גאון היתה נשמת חזקיהו
המלך, גם הרבי ר' בער ממעזריטש זי"ע, היתה לו נשמת האר"י הק', שנשמתו היתה נשמת
רבי שמעון בר יוחאי, ואילו האור החיים הקדוש, היתה לו נשמה של רבי משה קורדובירו,
שהיתה לו נשמת רבי עקיבא. והמש"ח: הנה רבי חיים בן עטר לא התנהג כדרך הצדיקים שכאן,
ובכל זאת הגיע למדרגות שהבעש"ט הגיע אליהם, ויכול לעשות מופתים בעת הצורך.

[א] וכך מעיד החיד"א, תלמידו של רבינו, בספרו 'שם הגדולים': 'ואני הצעיר זכיתי והייתי
בישיבתו הרמה, ועיני ראו גדולת תורתו עוקר הרי הרים, וקדושתו הפלא ופלא, ולפי דורינו
היה לב הרב מבעית בתלמוד, היה כמעין המתגבר, וחכמתו ניכרת מספריו... וחופף עליו כל
היום סדר קדושה והבדלה מעניי העולם הזה, ורבו עוזו נוראותיו'.

ומסופר (יד אור החיים הקדוש ותולדותיו, עמוד שח), שמספר חודשים קודם פטירתו של הרה"ק רבי
לייב שרה"ם זי"ע, סיפר למקורביו על גדולת נשמתו ושורשה, והאריך לספר עניינים מנשמות

פניני חפץ ה'

יצר הרע

הכנעת היצר הרע על ידי 'קדש עצמך'

עצה טובה בענייני נצוח היצר הרע, להכניעו תמיד בעצה אחת. דתמיד יבקש להכעיס יצר הרע, ותמיד יבקש לערוך עמו מלחמה, [-ואפילו] מבלי סיבה שיקדים יצר הרע לפתותו על איזה דבר איסור, יקדים הוא תמיד להרגיזו וכו'. ויפרוץ גדרו, וישלוט יצר הטוב על יצר הרע בדידה, דהיינו, במה שהאדם רשאי לעשות בענייני הגוף, ובזה, ממילא יהיה נכנע היצר הרע, וישלוט עליו היצר הטוב.

ברכות ה, א

העוסק במלאכה ניצל אפילו מהרהור עבירה

אמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא: גדול הנהנה מיגיעו, יותר מירא שמים. דאילו גבי ירא שמים כתיב 'אשרי איש ירא את ה''. ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב 'ג'יע כפ'י כי תאכל אשריך וטוב לך', 'אשריך' בעולם הזה, 'וטוב לך' לעולם הבא. ולגבי ירא שמים 'וטוב לך' לא כתיב ביה.

על דרך אומרם ז"ל (אבות פרק ב משנה ב) 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון'. והכא יאמר, כי יותר טוב לאדם שיהנה הנאה הבאה לו מיגיעת המלאכה 'ג'יע כפ'י, ואמטו להכי לא תבוא לידו שום עבירה, וזהו 'משכחת עון' שלא יבוא לו עון ברעיון כלל. וזהו יותר טוב ממי שצריך לנצח יצרו, אחר שיזכרהו בעבירה, צריך לנצחו מצד יראת ה' ומלחמה עד שנוצח מצד יראת שמים. דיש הפרש ביניהם, כי זה הנהנה מיגיעו, נמלט אפילו מהרהור עבירה, ולזה 'וטוב לך לעולם הבא'. אבל הירא שמים, אם מידי עבירה יצא, מידי הרהור לא יצא, ויש לו קצת עונש לעולם הבא.

ברכות ח, א

1. אולי כוונת רבינו לרמז אל מאמר הגמרא (בבא מצרא טז, א) אברהם אבינו אפילו בדידה לא אסתכל, דכתיב 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את', מכלל דמפיקרא לא הוה ידע לה.

2. על זו הדרך כתב רבינו באור החיים פרשת שופטים (ד, יג) וז"ל: 'לפעמים יקר מנקה, שאחר שהתחיל האדם להטיב מעשיו, ישוב אחרנית, וכשאירע זה לאדם, יגדיל רשע ויתחזק יצרו עליו יותר מבראשונה, להלחם עם הנשמה. והוא אומר 'עושה עמך מלחמה', יצו ה' לצור על העיר בסיגופים, וכמאמרם ז"ל (ברכות א, א) 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע'. והרגותו - הוא לסגן עצמו בדברים המותרים לו, גם בתעניות ומלקיות ובכי, להעתיק כח הרע שבעיר, ומבטיחו ה' ליתנה בידו, כאומרו 'ונתנה ה' אלהיך בידך'. עכ"ל.

ובענין זה כתב עוד באור החיים הקדוש פרשת בחר (מג, לו) על הפסוק 'את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך'. וז"ל: 'כאן פירש מה הוא הנשך והתרבות אשר מחשיכים אותו, את כספך' הם הדברים שהאדם כוסף בעולם הזה לדברים הנדמים, 'לא תתן לו בנשך' כי כשאדם משלים תאות נפשו הבהמית ומטעים רוחו מכסופים, הוא נשך בזה ומטיל בזה ארס החטא. ואמר 'ובמרבית לא תתן אכלך' פירוש, אפילו אכלך שהוא דבר שהורשית לאכול, לא תרבה בו, כי כשאדם חולך אחר גורו ויטה גבול התאוה שבו למותרות, בזה יחשיך אור הנפש, כי כשזה קם, זה נפול. כשמתרבה תאבון המורגש, מתמטט תאבון הרוחני. והוא מאמר הכתוב (משלי יג, כה) 'צדיק אוכל לשובע נפשו', לא להארת ההרגש. עכ"ל.

ועוד פירש באור החיים פרשת כי תצא (א, יא) לפי שיאמר אדם, איך ימשול אדם בנפשו למזכור, לזה אמר 'בכסף' לשון כסף, כי באמצעות תאות וכוסף לבית בני אדם, ימכרו את נפשם ביד ארץ. ורמזנו מזה בפסוק (ויקרא כה, לו) 'את כספך לא תתן לו בנשך' וגו'. ע"כ.

וראה גם לדברי רבינו בראשון לציון על משלי (א, יא) שהאריך מאוד בענין זה ובתוך הדברים כתב: 'ובעצתו של היצר, לא זהו תכליתו, אלא לחזק בו כחות הגופניות ולהגביר בו החומר, ואחר זאת כאשר מתגבר בו ליחות הגוף והדבר מובן כי יחלש כח הרוחני. ע"כ.

שבת קודש בהילכ רבינו הק'

צריכין לשמוח בשבת בשלימות הרצון ותמיד להמתין ולצפות מתי יבוא

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת". עוד ירצה על ררך אומרו (בראשית לו, יא) "ואביו שמר את הדבר", פירוש ממתין ומי צפה מתי יבוא, והכוונה בזה לצוות שלא יהיה השבת כדבר טורח לצד מניעת מלאכת הרצון ומצוא החפץ, אלא צריכין לשמוח בו בשלימות הרצון וחפץ בדבר, ותמיד יהיה ממתין ומצפה מתי יבוא. ואומרו "לעשות את השבת", לשלול הכוונה כחפץ מצוות השבת למרגוע הגוף ולעונג אשר יתענג, אלא לצד עשות מצוות השבת ולא לתכלית המורגשות.

כי תשא לא טז ג]

1. כגודל הציפייה לשבת כך תהיה גודל ההשגה

בספרה"ק אהב ישראל (פרשת כי תשא): ויאמר ה' אל משה גו'. שבתותי תשמרו גו', לדעת גו' מקדשכם (שמות לו, יב - ג). עיין באור החיים מה שכתב בזה. ועוד יש לאלוה מילין. הנה חז"ל במסכת שבת (יב) למדו מכאן: אמר רב, הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. אמר הקדוש ברוך הוא למשה, מתנה טובה יש לי בבית גזי ושבט שמה כל'. ובדאי המתנה טובה של שבת, ר"ל האור והקדושה עצומה אשר יורד מלמעלה לתוך לבות בני אדם ביום שבת קדוש, והוא רוח קדושה שכלים חדשים אשר האיש הישראלי משיג אז וחיות רוחניות הבא מעולם עליון, מעולם שכולו שבת וכולו תענוג. והוא בבית גזי המלך מלכו של עולם, הוא בחינה גבוה נקרא אל חי. אשר ביום השבת נפתח עולם ערבות שבו גזי חיים.

ועם כל זה, באמת ראוי ונכון לכל איש משיכל ונכון, לשום אל לבו לצפות ולליחל כל ימי החול להיות משומרי שבת. כמו 'ואביו שמר את הדבר' (בראשית לו, יא), ולהתלבב מאוד מתי יגיע יום השבת הקדוש. ולהיות מקוה ונכסף ומשתוקק למתנה חמודה זו הגנוזה הבאה ביום השבת, השפעת הקדושה והשגת הרוחני הנשפע מלמעלה על כל אחד ואחד מזרע ישראל לפי ערך השגתו ומדריגתו שיוכל לקבל. כי ודאי בעי הכנה רבה כל וא"ו ימי המעשה על קדושת שבת שיושפע מלמעלה. וכפי הכנתו במחשבה ובדיבור ובמעשה, כמו כן תהיה השגתו, כגודל לכל מביני מדע. וכמו שאמר הכתוב (שמות טז, ה) 'והכינו את אשר יביאו', והיינו שהאדם צריך לטרוח את עצמו כל ימי החול כדי שיהא לו מה בשבת, ומי שטרח בערב שבת כל' (ע"ז ג, א).

אך אף על פי שמכין את עצמו בכל היותר אפשרי לקדושת שבת, בכל יום. אל יאמר האדם בלבו כי לפי הכנתו ראוי הוא להיות נשפע עליו אור קדושת שבת ובדין הוא שיטול שכרו, דבאמת הוא רק מתנה טובה ודרך חנינה מאת השי"ת. כי אם אף אם יכין האדם את עצמו בכל מיני הכנות שבעולם, מכל מקום אינו ראוי לקדושה העליונה הנפלאה זו שמשיפע לו השי"ת ביום השבת קדוש, זולת למתנת חנם יחשב. ועם כל זה, צריך הכנה גם כן להכשיר את עצמו שיהיה לו בית קיבול וכוונת לקבל ולהכיל שפע מתנה טובה וחמודה זו. כי מה יוסיף להאדם מתנת השי"ת, אם לא יהיה [לן] כלי לקבלה. ומעדי יתברך לא יבצר זולת מצד חסרון כח המקבל. אשר על כן, צריך כל איש ישראל להכין את עצמו בוא"ו ימי המעשה, להיות כלי מוכשר לקבל מתנה הקדושה הבאה לו מבית גזי אוצר המלך מלכו של עולם יתברך. עכ"ל.

[ונודע מה שפירש בעל ה'קדושת ציון' במאבן זצ"ל אומרו בהושענות 'הושענא, וישבת וממתנת עד כלות שבת'. דהנה עם בני ישראל לגודל אהבתם לקיים מצותיו יתברך, ובפרט מצות שבת אשר אין שיעור וערך לגודל קדושתה, מצפים ומיחלים במשך כל ימי השבוע בהשתוקקות הנפש לקראת ביאת השבת קדוש, מתי תבוא לידיו ונקיימנה. והוא יושבת וממתנת עד כלות שבת, שכונת ישראל יושבת וממתנת בכיסופין ובהשתוקקות נפלאה עד כלות הנפש - שבת, לקראת קדושת שבת.]

ובצמח צדיק (פרשת ואתחן) כתב גם כן בזה: האדם צריך להתפלל בכל ימות השבוע שיוכל לקבל ש"ק כראוי, כמ"ש 'ושמרו בני ישראל, מלשון 'ואביו שמר את הדבר'. שיהיו מצפים וממתנים מתי תבוא שבת. ונתן רמז בפסוק 'ואתחן אל ה' בעת ההיא לאמר' (דברים ג, כג), פירוש, ה' - היינו כל ששת ימי המעשה, 'אתחן אל ה' - בעת ההוא לאמר, בגימטריא 'ביום שבת', שיוכל לקבל יום השבת ולומר שירות ותשבחות בש"ק כראוי.

ספרי מכון "מורשת אור החיים הקדוש" בראשות הרה"ג משה שוואר שליט"א

זמירות לשבת קודש עטרת אור החיים
[גם בנוסח ע"מ]: פניני אור החיים על סדר הזמירות, ופרקים נרחבים על מנהגי ותולדות רבינו בענייני שבת קודש.

סידור עם פירושי אור החיים הק'
לחול ולשבת: נוסח ספרד - ב' כרכים, ונוסח עדות המזרח - בכרך אחד.

כתבי אור החיים הקדוש:
גליונות ואגרות מכתביידי רבינו חק' ותלמידיו, עם ליקוטי שמעו' מכתבי תלמידיו רבינו.

כל הכתוב לחיים:
ליקוט אלפי ביאורים והערות מגדולי הדורות על ספר אור החיים הק' - ב' כרכים, עם מפתחות.

פרי תואר:
על יורה דעה - ח' כרכים (ספר א - ח: סא - סב), עם ביאורים והערות. ומדור 'פסקי פרי תואר'.

פניני ומספי חפץ ה':
אוצר פניני אגדה ובספי הלכה, שנלקטו מהספרי הקדוש חפץ ה' על מסכתות חש"ס, עם ביאורים והוספות נפלאים.

תהלים עטרת אור החיים:
אוצר פנינים ויסודות האור החיים משולבים בפרקי התהלים, עם מדרשות ומפתחות.

נר המעריב:
פרקי חיים ותולדות רבינו מעל אור החיים הק', עם מסמכים וגליונות נדרים, 700 עמ', מכלל מפתחות מורחבים.

שערי 'אור החיים':
ביאור רחב על הקדמת אור החיים, ופרקי מבוא וכללים ללימוד ספרה"ק אור החיים.

ראשון לציון:
על ש"ס ג', נ"ח ויורה דעה - ח' כרכים, עם ביאורים והערות. וכרך מיוחד 'פסקי ראשון לציון'.

להשיג בקו המורשת 0733713620, או בנדרים פלוס קופת 'מורשת אור החיים'.

או במייל: torat6398@gmail.com | הפצה: ש. פרנקל 0534153889

להצטרפות לקבלת הגליון, במייל המערכת: g0774904173@gmail.com